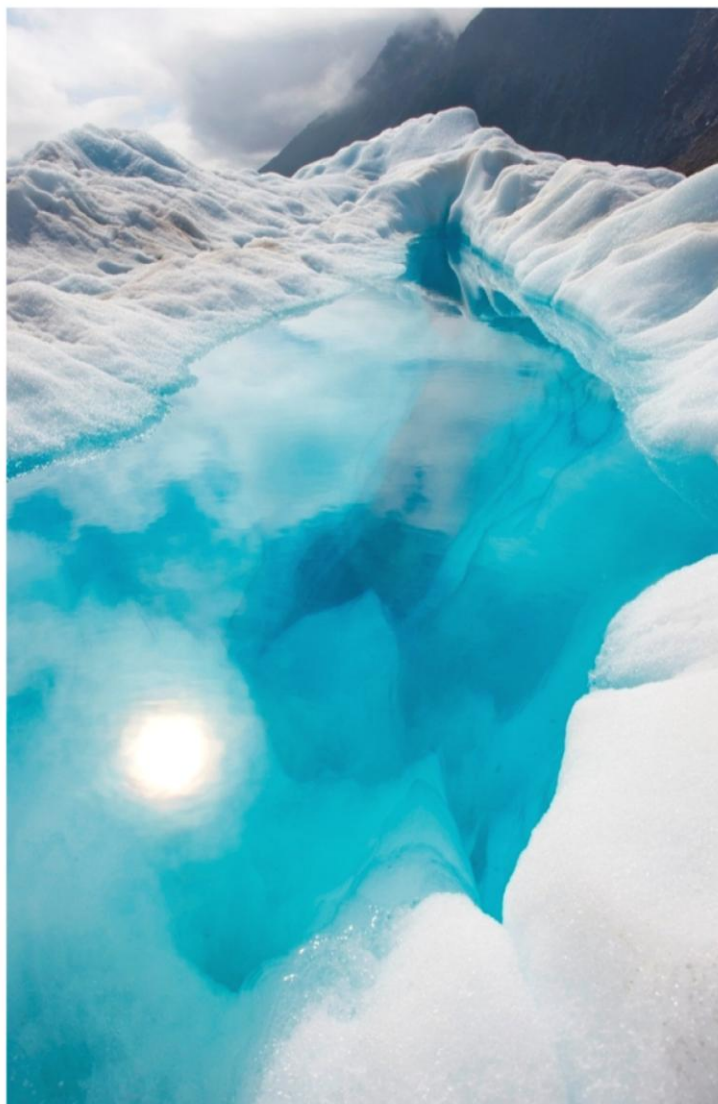

Εισαγωγή στο Δίκαιο της ΕΕ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΥΠΟ ΜΟΡΦΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΒΙΒΛΙΟ Β. ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ & ΕΠΙΤΟΜΗ Μ.
ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ

ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

- ❖ Η Ένωση συνιστά «**ιδιαιτέρη έννομη τάξη**» (όπως χαρακτηρίστηκε από την απόφαση Costa/ENEL το 1964) και όχι απλή δέσμη κανόνων. Ένα έτος νωρίτερα είχε χαρακτηριστεί από την απόφαση VanGendenLoos ως «νέα έννομη τάξη διεθνούς δικαίου», σωστός εν μέρει όρος, όμως δεν επικράτησε.
- ❖ Η ενωσιακή έννομη τάξη **απομακρύνεται από το δημόσιο διεθνές δίκαιο** (βλ. διαφοροποίηση δικαίου ΕΕ από δημόσιο διεθνές δίκαιο).
- ❖ Η ενωσιακή έννομη τάξη έχει ως **υποκείμενά** της, όχι μόνο τα κράτη μέλη και την ίδια την Ένωση, αλλά και τα φυσικά και νομικά πρόσωπα (βλ. υποκείμενα ενωσιακής έννομης τάξης).
- ❖ Η ενωσιακή έννομη τάξη είναι **αυτόνομη**, όπως χαρακτηρίζεται από το Δικαστήριο στις υποθέσεις VanGendenLoos&Costa/ENEL αλλά και στη γνωμοδότηση 1/91 του Δικαστηρίου. Πρόκειται για αυτονομία πηγών, εννοιών χρησιμοποιούμενων από το ενωσιακό δίκαιο, τρόπου δικαστικής επίλυσης των αναφυομένων διαφορών μέσω του Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης και αυτονομία σε σχέση με το δημόσιο διεθνές δίκαιο.
- ❖ Η ενωσιακή έννομη τάξη διαθέτει **δοτές αρμοδιότητες** που διακρίνονται σε αποκλειστικές, συντρέχουσες και υποστηρικτικές ή συντονιστικές. Η δράση της Ένωσης και των κρατών μελών διέπεται από την αρχή της αναλογικότητας.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΕ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

- ❖ **Διεθνείς συνθήκες συνεργασίας VS διεθνείς συνθήκες ενοποίησης**: Στο δημόσιο διεθνές δίκαιο συνάπτονται μεταξύ πλειόνων κρατών πολυμερείς διεθνείς συνθήκες με αποτέλεσμα η δημιουργία ενός πλέγματος νομικών δεσμεύσεων μεταξύ κρατών.. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος διατηρεί την

αυτοτέλειά του και τα δικαστήρια έχουν την αρμοδιότητα να προσδιορίζουν το περιεχόμενο και την έκταση εφαρμογής της διεθνούς αυτής συνθήκης. Αντίθετα, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπως και οι αρχικές συνθήκες) ανήκουν στην κατηγορία των διεθνών συνθηκών ενοποίησης. Τα κράτη μέλη δεν διατηρούν πλήρως την αυτοτέλειά τους καθώς ορισμένα κυριαρχικά τους δικαιώματα «μεταφέρονται» στην Ένωση.

- ❖ **Δικαστήρια**: Οι ΣΕΕ και ΣΛΕΕ εγκαθιδρύουν ένα υπερεθνικό δικαστήριο (344 ΣΛΕΕ) το οποίο έχει υποχρεωτική και αποκλειστική αρμοδιότητα να επιλαμβάνεται διαφορών μεταξύ κρατών μελών σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Αντίθετα, στο δημόσιο διεθνές δίκαιο ακόμα και αν προβλέπεται στη διεθνή συνθήκη ένα διαρκές διεθνές δικαστήριο πχ ΕΔΔΑ για την ΕΣΔΑ ή ΔΔΔΔ, προϋπόθεση για το παραδεκτό της προσφυγής είναι η δημοσιοδιεθνολογικής εμπνεύσεως προηγούμενη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων.
- ❖ **Υποχρεώσεις απέναντι στα άλλα κράτη**: Στις διεθνείς συνθήκες τα κράτη αναλαμβάνουν μονομερώς υποχρεώσεις απέναντι στα άλλα κράτη, δεν είναι υποχρεωμένα όμως να τις τηρούν. Ενώ στην Ένωση, τα κράτη έχουν υποχρέωση να μην αναλαμβάνουν μονομερώς ή με μεταξύ τους συμφωνία υποχρεώσεις για τον τρόπο επίλυσης των διαφορών τους και οφείλουν να εφαρμόζουν το ενωσιακό δίκαιο ανεξάρτητα από το αν τα άλλα κράτη το εφαρμόζουν ή όχι.
- ❖ **Απονομή δικαιωμάτων σε ιδιώτες**: Στο δημόσιο διεθνές δίκαιο η δημιουργία δικαιωμάτων υπέρ ιδιωτών εξαρτάται από την βούληση των συμβαλλόμενων μερών. Ενώ στην Ένωση, τα δικαιώματα των ιδιωτών στηρίζονται στο «πνεύμα, το σύστημα και το γράμμα των διατάξεων της Συνθήκης».
- ❖ **Ανθρώπινα δικαιώματα**: Στο δημόσιο διεθνές δίκαιο τα ανθρώπινα δικαιώματα προστατεύονται από διεθνείς συνθήκες π.χ.

ΕΣΔΑ και σε εθνικό επίπεδο από τα εθνικά δικαστήρια. Αντίθετα, στο ενωσιακό δίκαιο πηγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι οι κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών καθώς και οι διεθνείς συνθήκες στις οποίες μετέχουν και έχουν υπογράψει.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΕΝΩΣΙΑΚΗΣ ΕΝΝΟΜΗΣ ΤΑΞΗΣ

- ❖ **Ένωση:** Η ένωση έχει τη δική της νομική προσωπικότητα, είναι φορέας επομένως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (47 ΣΛΕΕ).
- ❖ **Κράτη μέλη:** Τα κράτη μέλη υποχρεούνται έναντι των άλλων κρατών και της Ένωσης να τηρούν τις διατάξεις της για την οικονομική πολιτική (120 επ. ΣΛΕΕ), όσα κράτη μετέχουν στη «ζώνη ευρώ» υποχρεούνται να τηρούν έναντι των άλλων κρατών της ζώνης και έναντι της Ένωσης τις διατάξεις για τη νομισματική ένωση (127 επ. ΣΛΕΕ), να τηρούν τις διεθνείς συνθήκες που συνάπτει η ΕΕ (218 ΣΛΕΕ) με τρίτα κράτη ή διεθνούς οργανισμούς, καθώς και τις διεθνείς συμφωνίες που συνάπτουν μεταξύ τους τα κράτη για την εφαρμογή των στόχων της Ένωσης. Τέλος, τα κράτη οφείλουν να συνεργάζονται καλόπιστα μεταξύ τους και με την Επιτροπή.
- ❖ **Ιδιώτες:** Η ενωσιακή έννομη τάξη αναγνωρίζει επίσης όπως δείχνουν οι αποφάσεις VanGendenLoos&Costa/ENEL, τους ιδιώτες ως υποκείμενά της. Οι ιδιώτες αναγνωρίζονται ως υποκείμενα δικαίου είτε από το πρωτογενές είτε από το παράγωγο δίκαιο. Η παράβαση από ένα κράτος μέλος των διατάξεων του πρωτογενούς δικαίου περί ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών ή κεφαλαίων, θίγει τα δικαιώματα των ιδιωτών που απονέμονται σ' αυτά από τις

αντίστοιχες διατάξεις της Συνθήκης (34 επ., 45 επ., 49 επ., 56 επ., 63 επ. ΣΛΕΕ).

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, ΑΡΧΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥΣ

Οι αρμοδιότητες της Ένωσης είναι **δοτές** δηλαδή της παραχωρούνται από τα κράτη μέλη και της αναγνωρίζονται από τη Συνθήκη (4 παρ. 1 & 5 παρ. 1 ΣΕΕ) και η άσκησή τους διέπεται για όλες, από την αρχή της αναλογικότητας (5 παρ. 4 ΣΕΕ) και για τις συντρέχουσες, από την αρχή της επικουρικότητας (5 παρ. 3 & 5 παρ. 4 ΣΕΕ). **Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας**, η Ένωση οφείλει να θεσπίζει μέτρα, το περιεχόμενο και οι μορφές των οποίων δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών. Οι αρμοδιότητες που δεν απονέμονται στην Ένωση παραμένουν στα κράτη (**παρακρατηθείσες** αρμοδιότητες) (4 παρ. 1 ΣΕΕ). Οι δοτές διακρίνονται περαιτέρω σε:

- ❖ **Αποκλειστικές:** (π.χ. τελωνειακή Ένωση, κανόνες ανταγωνισμού αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερική αγοράς, κοινή εμπορική πολιτική κ.α.) (3 ΣΛΕΕ). Για τα ζητήματα αυτά μόνο η Ένωση δύναται να νομοθετεί και να εκδίδει νομικά δεσμευτικά πράξεις και τα υπόλοιπα κράτη έχουν τη δυνατότητα αυτή μόνο για να εφαρμόσουν τις αποφάσεις της ΕΕ ή αν έχουν ειδική εξουσιοδότηση προς τούτο (2 παρ. 1 ΣΛΕΕ).
- ❖ **Συντρέχουσες:** (π.χ. περιβάλλον, προστασία καταναλωτή, μεταφορές, ενέργεια κ.α.) (4 ΣΛΕΕ). **Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας**, στους τομείς που δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά το βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορούν, όμως, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα για τα παραπάνω ζητήματα μπορούν να νομοθετούν και να εκδίδουν νομικά δεσμευτικές πράξεις τόσο η ΕΕ όσο και τα κράτη μέλη. Εάν όμως η ΕΕ έχει ασκήσει την αρμοδιότητά της σε κάποιο ζήτημα, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να

λάβουν αποφάσεις αντίθετες προς τις αποφάσεις της, εφόσον βέβαια αυτό υπακούει στην αρχή της επικουρικότητας.

- ❖ **Υποστηρικτικές ή συντονιστικές:** (π.χ. υγεία, βιομηχανία, πολιτισμός, τουρισμός, πολιτική προστασία κ.λπ.) (6 ΣΛΕΕ). Στα ζητήματα αυτά η ΕΕ μπορεί να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για να συντονίζει, υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών, δεν μπορεί όμως να υποκαθιστά τα κράτη μέλη στους τομείς αυτούς ενώ οι νομικά δεσμευτικές της πράξεις δεν μπορούν να περιλαμβάνουν εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Πέραν των παραπάνω αρμοδιοτήτων που ορίζονται ρητά στις Συνθήκες, η ενωσιακή πρακτική, στηριζόμενη και στη νομολογία του Δικαστηρίου, αναγνωρίζει και τις **σιωπηρές αρμοδιότητες** της Ένωσης. Οι αρμοδιότητες αυτές προκύπτουν από την αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας που επιτρέπει στα θεσμικά όργανα να ασκήσουν νομοθετικές αρμοδιότητες σύμφωνες προς τον σκοπό των Συνθηκών, οι οποίες αρχές, αν δεν επιτρέπονταν οι σιωπηρές αρμοδιότητες, θα έμεναν κενό γράμμα του νόμου.

ΓΡΑΠΤΕΣ ΚΑΙ ΑΓΡΑΦΕΣ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Γραπτές πηγές δικαίου ΕΕ:

- ❖ **Πρωτογενές δίκαιο:** Η Συνθήκη της Λισαβόνας δεν αντικατέστησε τη Συνθήκη για την ΕΕ, όπως είχε διαμορφωθεί στο Μαστρίχτ, το Άμστερνταμ, τη Νίκαια, ούτε τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, απλώς επέφερε τροποποιήσεις. Το πρωτογενές δίκαιο περιλαμβάνει:
 - (α) τις **αρχικές βασικές Συνθήκες** όπως τροποποιήθηκαν ή διαμορφώθηκαν μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας και οι οποίες συμπτύσσονται σε δύο κείμενα: ΣΕΕ & ΣΛΕΕ
 - (β) τα λοιπά **Πρωτόκολλα** που προσαρτώνται στη Συνθήκη, όπως αυτά

τροποποιήθηκαν με τη Συνθήκη της Λισαβόνας,

(γ) τις **Τροποποιητικές Συνθήκες και Πράξεις**

(δ) το **Χάρτη Θεμελιωδών δικαιωμάτων**

και (ε) **οι μονομερείς ή κοινές Δηλώσεις κρατών** που προσαρτώνται στις τελικές πράξεις των Συνθηκών, **αυτές δεν συνιστούν πρωτογενές δίκαιο** και δεν έχουν το ίδιο κύρος με τη Συνθήκη, δεν στερούνται όμως παντελώς τη δεσμευτική τους δύναμη.

- ❖ **Παράγωγο δίκαιο:** Το παράγωγο δίκαιο συνίσταται σε μονομερείς πράξεις που εκδίδουν τα θεσμικά όργανα δυνάμει των εξουσιών που έλκουν από τη Συνθήκη. Σύμφωνα με το 288 ΣΛΕΕ, οι νομικές πράξεις της Ένωσης διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

(α) **Κανονισμός:** (288 παρ. 2 ΣΛΕΕ) Έχει **γενική ισχύ** που σημαίνει ότι αφορά και δεσμεύει γενικά και αφηρημένα όλα τα υποκείμενα δικαίου της Ένωσης χωρίς τοπικές, προσωπικές ή άλλες διακρίσεις. Είναι **δεσμευτικός ως προς όλα τα στοιχεία** και δεν δύναται να εφαρμόζεται μερικώς ή επιλεκτικώς. Έχει **άμεση ισχύ** σε όλα τα κράτη μέλη που σημαίνει ότι ισχύει αυτοδικαίως από την στιγμή έναρξης της ισχύος του χωρίς να απαιτείται η νομοθετική, διοικητική ή εκτελεστική παρέμβαση του κράτους μέλους. Ο κανονισμός **δημοσιεύεται** στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ και ως νομοθετική πράξη της Ένωσης (297 ΣΛΕΕ) αρχίζει να ισχύει από την ημερομηνία που ορίζει ή άλλως από την 20^η ημέρα από τη δημοσίευσή του. Η αναπαραγωγή του μέσω εθνικών, νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών πράξεων αποτελεί παράβαση σύμφωνα με τη κρίση του Δικαστηρίου. Κανονισμούς εκδίδουν το Συμβούλιο της Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από κοινού με το Συμβούλιο, η Επιτροπή, η ΕΚΤ.

(β) **Οδηγία:** (288 παρ. 3 ΣΛΕΕ) **Δεσμεύει** το κράτος ή τα κράτη στα οποία απευθύνεται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και

των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών. **Δημοσιεύεται** στην ΕΕΕΕ και αρχίζει από την ημερομηνία που ορίζει ή άλλως από την 20^η ημέρα από τη δημοσίευσή της. Τα κράτη έχουν την ευχέρεια να ενσωματώσουν την Οδηγία στην έννομη τάξη τους με οποιονδήποτε τρόπο αυτά κρίνουν ως καλύτερο και καταλληλότερο. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι οδηγίες **δεν βρίσκονται ιεραρχικά σε κατώτερη θέση** ως προς τους κανονισμούς και συνεπώς δεν είναι λιγότερο δεσμευτικές για τα κράτη. Η υποχρέωση μεταφοράς τη Οδηγίας μπορεί να συνίσταται είτε στην θέσπιση νέων κανόνων είτε στην τροποποίηση παλαιών. Τα εθνικά μέτρα πρέπει να είναι κατάλληλα για τον σκοπό που περιγράφει η Οδηγία, αποτελεσματικά και δεσμευτικά. Κατά το ΔΕΕ τα μέτρα πρέπει να είναι επαρκώς ακριβή και σαφή ώστε να ξέρουν οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους για να τα προβάλλουν στα δικαστήρια.

(γ) **Απόφαση**: (288 παρ. 4 ΣΛΕΕ) Η απόφαση είναι δεσμευτική ως προς όλα τα στοιχεία της για τα πρόσωπα προς τα οποία απευθύνεται, τα οποία μπορεί να είναι είτε κράτη μέλη είτε ιδιώτες. Η Απόφαση κοινοποιείται στους αποδέκτες της. Επομένως, απόφαση είναι μια μονομερής νομική πράξη θεσμικού οργάνου πχ Επιτροπής η οποία έχει ορισμένους μόνο αποδέκτες πχ κράτος μέλος ή ιδιώτη στους οποίους κοινοποιείται και ως προς τους οποίους αναπτύσσει πλήρη δεσμευτικότητα. **Παραβίαση της υποχρέωσης μεταφοράς της κοινοτικής οδηγίας**, συνιστά παράβαση του κοινοτικού δικαίου από μέρους κράτους και χωρεί **προσφυγή λόγω παραβάσεως** (258 ΣΛΕΕ).

(δ) **Σύσταση/γνώμη**: (288 παρ. 5 ΣΛΕΕ) **Δεν είναι δεσμευτικές πράξεις**. Η γνώμη εκφράζει μια άποψη. Η σύσταση συνιστά μια πράξη που προτρέπει προς έμμεση δράση. Η Επιτροπή διαθέτει γενική αρμοδιότητα προς έκδοση συστάσεων.

Άγραφες πηγές δικαίου ΕΕ:

- ❖ **Γενικές αρχές του δικαίου**: Πρόκειται για άγραφες πηγές του ενωσιακού δικαίου, οι οποίες αποδεικνύονται από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Οι γενικές αρχές είναι αποτέλεσμα των μεθόδων ερμηνείας που χρησιμοποιεί το Δικαστήριο. Στα περισσότερα ευρωπαϊκά ηπειρωτικά δίκαια, για την επίλυση μιας διαφοράς ο νομικός καταφεύγει καταρχάς στο γραπτό δίκαιο, στη νομολογία και στη θεωρία για να εξεύρει τις αποδεκτές λύσεις και ύστερα καταφεύγει στις γενικές αρχές του δικαίου για τα ακάλυπτα κενά της θεωρίας, αντίθετα, στο ενωσιακό δίκαιο οι γενικές αρχές αποτελούν ένα μεθοδολογικό προαπαιτούμενο, οι γραπτοί κανόνες έρχονται εκ των υστέρων. Οι γενικές αρχές διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες:
 - (α) **Αξιωματικές γενικές αρχές του δικαίου**: είναι γενικές αρχές γνωστές σε όλα τα δίκαια (δικαίωμα υπεράσπισης).
 - (β) **Γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών**: (ισότητα απέναντι στο νόμο, ιεραρχία κανόνων δικαίου).
 - (γ) **Γενικές αρχές της ενωσιακής έννομης τάξης**: αυτόνομες αρχές που συναντώνται μόνο στο ενωσιακό δίκαιο (απαγόρευση της διάκρισης λόγω ιθαγένειας).
 - (δ) **Γενικές αρχές του δημοσίου διεθνούς δικαίου**: το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν γίνονται δεκτές όλες οι δημοσιοδιεθνολογικές αρχές παρά μονάχα αυτές που έχουν ενωσιακό χαρακτήρα (αρχή εδαφικότητας, αρχή της καλής πίστης).
- ❖ **Θεμελιώδη δικαιώματα**: Συνιστούν ιδιαίτερη κατηγορία γενικών αρχών. Η ανάγκη της εντάξεώς τους στο ενωσιακό δίκαιο διεφάνη μετά την αναγνώριση του αμέσου αποτελέσματος και της υπεροχής του ενωσιακού κανόνα έναντι εθνικών ρυθμίσεων. Η θεμελιώδης ιδέα ήταν η προστασία των ιδιωτών όφειλε να είναι τουλάχιστον ισοδύναμη προς εκείνη την οποία απολαύουν οι ιδιώτες στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών, δυνάμει των συνταγματικών κανόνων κάθε κράτους. Η

ΕΣΔΑ κατέστη προοδευτικά η κύρια πηγή έμπνευσης, διότι απάλλαξε το Δικαστήριο από την αναζήτηση κοινών αρχών στα κράτη μέλη δεδομένου ότι τα κράτη αυτά ήταν με τον ίδιο τρόπο δεσμευμένα από τις διατάξεις της (όπως δικαίωμα ιδιοκτησίας, δίκαιη δίκη, απαγόρευση αναδρομικότητας ποινικών νόμων κ.λπ.).

ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΠΗΓΩΝ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

- ❖ Γενικές αρχές δικαίου – Θεμελιώδη δικαιώματα: Βρίσκονται στην κορυφή της πυραμίδας διότι διέπουν το σύνολο του δικαίου της Ένωσης. Δυνάμει του άρθρου 6 ΣΕΕ η Ένωση οφείλει να σέβεται πλήρως τα δικαιώματα αυτά και να εγγυάται την πλήρη προστασία και εφαρμογή τους, τόσο στις πράξεις που εκδίδει, όσο και στις συμφωνίες τις οποίες συνάπτει.
- ❖ Γραπτό πρωτογενές δίκαιο: Οι δύο Συνθήκες (ΣΕΕ και ΣΛΕΕ) έχουν ίδιο νομικό κύρος και καθορίζουν τον τρόπο που η Ένωση λαμβάνει αποφάσεις, εκδίδει πράξεις, συνάπτει συμφωνίες και παράγει δίκαιο.
- ❖ Διεθνείς συμφωνίες: (216 ΣΛΕΕ) Η Ένωση είναι αρμόδια να συνάπτει και συνάπτει διεθνείς συμφωνίες με τρίτα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς. Η ένταξη των διεθνών συμφωνιών στο ενωσιακό δίκαιο θέτει ζητήματα ως προς τη θέση και την ιεραρχία κανόνων καθώς και το ζήτημα αν έχουν άμεσο αποτέλεσμα.
- ❖ Παράγωγο δίκαιο: Το παράγωγο δίκαιο, ως νομικά δεσμευτική πράξη της Ένωσης, πρέπει να είναι σύμφωνο προς τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου και να εκδίδεται σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται στις Συνθήκες ή ακόμη και σε κάποια διεθνή συμφωνία που έχει συνάψει η Ένωση. Η ιεραρχία των κανόνων του παράγωγου δικαίου στις μεταξύ τους σχέσεις δεν υφίσταται. Ένας κανονισμός δεν υπερέχει μίας οδηγίας. Υπάρχει όμως ιεραρχία μεταξύ πράξεων γενικού χαρακτήρα και ατομικών πράξεων και

μεταξύ βασικών κανονισμών και εκτελεστικών κανονισμών (οι πρώτοι υπερέχουν των εκτελεστικών κανονισμών).

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- ❖ Αρμοδιότητα υποβολής προτάσεων: (ΣΕΕ 17 παρ. 2): η Επιτροπή έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα να υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις κατόπιν πρωτοβουλίας δικής της ή του Ευρωκοινοβουλίου.
- ❖ Αρμοδιότητα τήρησης Συνθηκών: (ΣΕΕ 17 παρ. 1): η Επιτροπή είναι θεματοφύλακας των Συνθηκών και μεριμνά για την εφαρμογή τους τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από ιδιώτες. Τα κράτη μέλη οφείλουν (4 παρ. 3 ΣΕΕ) να συνεργάζονται καλόπιστα με την Ένωση και τα θεσμικά της όργανα προκειμένου για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους που απορρέουν από την Συνθήκη. Για τον λόγο αυτό η Επιτροπή έχει δικαίωμα να ζητεί από τα κράτη πληροφορίες για τα μέτρα και τις πολιτικές που ακολουθούν σε συμμόρφωση προς την υποχρέωση του άρθρου 4. Εάν δε τα κράτη μέλη παραβιάζουν εκ των Συνθηκών υποχρεώσεις τους, η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα να προσφύγει στο Δικαστήριο της ΕΕ ώστε να συμμορφωθούν προς τις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου. Όσον αφορά τους ιδιώτες και δη τις επιχειρήσεις, η Επιτροπή έχει αυξημένα ανακριτικά καθήκοντα: μπορεί να ζητεί πληροφορίες από τις επιχειρήσεις δηλαδή για την εφαρμογή των διατάξεων του ενωσιακού δικαίου και οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να παράσχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με αντι-ανταγωνιστικές συμπεριφορές τους. Εάν όμως διαπιστώσει παράβαση των υποχρεώσεων ανταγωνισμού εκ μέρους των επιχειρήσεων (105 ΣΛΕΕ) μπορεί να επιβάλλει κυρώσεις όπως πρόστιμα ή χρηματικές ποινές αυτεπαγγέλτως ή σε

συνεργασία με τις αρχές του αρμοδίου κράτους μέλους.

- ❖ **Κανονιστικές και νομοθετικές αρμοδιότητες:** Η επιτροπή διαθέτει περιορισμένη κανονιστική αρμοδιότητα σε θέματα κρατικών ενισχύσεων και αθέμιτου ανταγωνισμού (108 παρ. 4 & 105 παρ. 3 ΣΛΕΕ). Διαθέτει επίσης περιορισμένη νομοθετική αρμοδιότητα όσον αφορά τα μέτρα εκτέλεσης που θεσπίζει το Συμβούλιο το οποίο και της τα αναθέτει, αρκεί να μην διαταράσσεται η ισορροπία εντός της Ένωσης.
- ❖ **Δημοσιονομικές αρμοδιότητες:** Η Επιτροπή διαμορφώνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης και τα σχέδια που καταρτίζονται από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο (310, 314 ΣΛΕΕ) και εκτελεί τον ενωσιακό προϋπολογισμό (317) και εκδίδει μια ετήσια έκθεση για την δράση της Ένωσης.
- ❖ **Λοιπές αρμοδιότητες:** Η Επιτροπή έχει επίσης την **γενική αρμοδιότητα να εκδίδει γνώμες και συστάσεις** οι οποίες βέβαια δεν είναι δεσμευτικές, κυρίως για ζητήματα νομισματικής πολιτικής. Επιπλέον, παρότι δεν έχει εξουσία πια διαπραγματεύσεων για σύναψη διεθνούς συμφωνίας, μπορεί να υποβάλλει σύσταση στο Συμβούλιο για την έναρξη διαπραγματεύσεων (218 ΣΛΕΕ).

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΕ

- ❖ **Ασκήν νομοθετική αρμοδιότητα:** ασκεί από κοινού με το Ευρωκοινοβούλιο την νομοθετική αρμοδιότητα (294 ΣΛΕΕ), θεσπίζοντας όλες τις αναγκαίες νομικές πράξεις για την εφαρμογή των συνθηκών και την πραγμάτωση των στόχων της Ένωσης. Δεσμεύεται δε, από τους κανόνες που το ίδιο έχει θέσει.
- ❖ **Ασκήν εξουσίες κυβερνητικής φύσεως:** συνάπτει διεθνείς συμφωνίες στο όνομα της Ένωσης (218 ΣΛΕΕ).
- ❖ **Ασκήν αποφασιστική αρμοδιότητα:** σε ζητήματα προϋπολογισμού, την οποία

μοιράζεται με το Ευρωκοινοβούλιο (310 ΣΛΕΕ).

- ❖ **Έχει την αρμοδιότητα να συμπληρώνει τα κενά της Συνθήκης:** ύστερα από πρόταση της Επιτροπής και υπό την προϋπόθεση της έγκρισης από το Ευρωκοινοβούλιο, εφόσον η δράση της Ένωσης θεωρείται απαραίτητη για την επίτευξη ενός από τους στόχους των Συνθηκών χωρίς όμως αυτές να προβλέπουν τις εξουσίες δράσεις που απαιτούνται για το σκοπό αυτό (352 ΣΛΕΕ).
- ❖ **Λαμβάνει αποφάσεις συνταγματικής φύσεως:** (311 ΣΛΕΕ) σύμφωνα με το άρθρο το Συμβούλιο, προτάσσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωκοινοβούλιο, θεσπίζει ομόφωνα τις διατάξεις σχετικά με το σύστημα των ιδίων πόρων της Ένωσης που συνιστά στα κράτη μέλη να αποδεχθούν, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

- ❖ **Γραπτές πηγές:** είναι κυρίως πρωτογενές **δίκαιο των συνθηκών** (βλ. 19 ΣΕΕ και 251 επ. ΣΛΕΕ, Πρωτόκολλο για τον Οργανισμό του Δικαστηρίου) και **διάφορες οδηγίες και κανονισμοί** για την οργάνωση και λειτουργία του Δικαστηρίου.
- ❖ **Άγραφες πηγές:** η **νομολογία** του Δικαστηρίου έχει καθιερώσει μέσα από μια σειρά αποφάσεων τις άγραφες γενικές αρχές που ισχύουν για την διαδικασία ενώπιον του ενωσιακού δικαστηρίου (δίκαιη λύση, δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη, ορθή απονομή της δικαιοσύνης, οικονομία της δίκης, αποτελεσματικότητα της δικαστικής προστασίας, αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης κ.λπ.). Άγραφη πηγή του δικαίου είναι και η **δικαστική πρακτική:** τα ενωσιακά δικαστήρια καθημερινά εφαρμόζουν διατάξεις του ενωσιακού δικονομικού δικαίου και ανακαλύπτουν ατέλειες, ανάγκες και για αυτό προτείνει εφευρετικές λύσεις και νέες

τροποποιήσεις. Παρότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να ανατρέψει γραπτούς και άγραφους κανόνες του δικαίου της Ένωσης, μπορεί να τους συμπληρώσει και να τους διευκρινίσει.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

- ❖ **Ελλιψη κωδικοποίησης:** διάσπαρτες διατάξεις σε συνθήκες, παράγωγο και πρωτότυπο δίκαιο, άγραφες αρχές και νομολογία.
- ❖ **Ατελής και ανολοκλήρωτος χαρακτήρας:** δεδομένου ότι συχνά παρουσιάζει κενά και ελλείψεις τα οποία συμπληρώνονται με δύο τρόπους:
 - (α) είτε το ίδιο το κείμενο του νόμου παραπέμπει στην εσωτερική νομοθεσία κράτους μέλους και στις οικείες δικονομικές διατάξεις
 - (β) είτε ο δικαστής ανατρέχει στις γενικές δικονομικές αρχές του ενωσιακού δικαίου, στην δικαστική πρακτική και στην νομολογία και δημιουργεί μόνος του τον δικονομικό κανόνα δικαίου.
- ❖ **Πηγές έμπνευσης:** το ενωσιακό δικονομικό σύστημα δανείζεται στοιχεία από τα εθνικά δικονομικά συστήματα των κρατών μελών, το ρωμαϊκό δίκαιο και την ΕΣΔΑ.
- ❖ **Επιρροές από τρεις οικογένειες του δικαίου των κρατών μελών:**
 - (α) Λόγω των καταβολών των ιδρυτικών μελών: Γαλλία-Γερμανία-Αυστρία κ.α., βασιζόταν στο ρωμαϊκό γερμανικό σύστημα.
 - (β) Με την προσχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας: εισάγονται στοιχεία της οικογένειας του commonlaw όπως το ύφος της απόφασης.
 - (γ) Σημαντική και η επίδραση της Σκανδιναβικής οικογένειας ιδίως όσον αφορά την αρχή της διαφάνειας.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

- ❖ **Κεντρικά δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης:** είναι το Δικαστήριο της ΕΕ (εν ευρεία έννοια), το οποίο ασκεί δικαιοδοτική εξουσία στα πλαίσια της Ένωσης και συνιστά θεσμικό της όργανο. Το δικαστήριο αυτό περιλαμβάνει: το **Δικαστήριο** (εν στενή έννοια 19 παρ. 2 ΣΕΕ και 251-3 ΣΛΕΕ), το **Γενικό Δικαστήριο** (19 παρ. 2 εδ Β ΣΕΕ και 254,6 ΣΛΕΕ), το **Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης** και τα ειδικευμένα δικαστήρια που ιδρύονται κατά την διαδικασία του 257 ΣΛΕΕ. Επικουρικό του Δικαστηρίου όργανο είναι ο **Γενικός Εισαγγελέας**. Το Δικαστήριο αποτελείται από έναν δικαστή από κάθε κράτος μέλος ενώ το Γενικό Δικαστήριο αποτελείται από τουλάχιστον 1 δικαστή από κάθε κράτος μέλος. Το Δικαστήριο επικουρείται από 8 Γενικούς Εισαγγελείς ο αριθμός των οποίων μπορεί και να αυξηθεί, αρμοδιότητά τους να διατυπώνουν δημόσια και με απόλυτη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένη πρόταση επί των υποθέσεων του που άγονται ενώπιόν του, εφόσον απαιτείται η παρέμβασή του.
- ❖ **Αποκεντρωμένα (ή περιφερειακά) δικαιοδοτικά όργανα.**

Το ενωσιακό δίκαιο εφαρμόζεται τόσο από τα κεντρικά δικαιοδοτικά όργανα όσο και από τα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας κάθε κράτους μέλους ξεχωριστά (αποκεντρωμένη διοικητική λειτουργία).

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΣ

Η **νομολογία έχει δημιουργήσει** μια ειδική περίπτωση παραβάσεως η οποία εξυπηρετεί το συμφέρον της Ένωσης και διαφοροποιείται από την γενική τυπολογία παραβάσεων: **την γενική και διαρκή παράβαση** η οποία ορίζεται ως εξής: πρόκειται για μια σειρά ή ομάδα επιμέρους παραβάσεων που στοιχούν σε μια σειρά αλληλοσυνδεδεμένων υποχρεώσεων που απορρέουν από μια ή περισσότερες ομοειδείς νομοθετικές πράξεις της Ένωσης και χαρακτηρίζονται από έκταση, διάρκεια και σοβαρότητα και συνεπάγονται γενικευμένη παραβατική πρακτική.

Η νέα αυτή τυπολογία παράβασης έχει διαμορφωθεί από την νομολογία και στηρίζεται σε δύο σημαντικές αποφάσεις (κατά Ιρλανδίας και Γαλλίας) με πεδίο εφαρμογής παραβάσεις ως προς τις υποχρεώσεις προστασίας του περιβάλλοντος : αφ' ενός, παρατηρήθηκε ότι η Ιρλανδία παραβίαζε επανειλημμένως μια σειρά υποχρεώσεων που θεσπίζονταν σε (τότε κοινοτικές) οδηγίες σχετικά με την διαχείριση στερεών αποβλήτων οικοδομής, την παράδοση σε ειδικούς ιδιώτες προς ΕΕ, την απαγόρευση εγκατάλειψης και απόρριψης στο φυσικό περιβάλλον κ.α. Αφ' ετέρου σε απόφαση που και πάλι αφορούσε το περιβάλλον παρατηρήθηκε ότι οι γαλλικές αρχές επανειλημμένως παραβίαζαν υποχρεώσεις τους, λόγω διαρθρωτικής ανεπάρκειας, κάτι που εκδηλωνόταν ομοιόμορφα και επαναλαμβανόμενα περιστατικά.

Στις δύο αυτές υποθέσεις που εμφανίζουν παρόμοιο σκεπτικό, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν θα έπρεπε για κάθε περιστατικό ξεχωριστά να κινήσει και μια προσφυγή. Έκρινε αντίθετα ότι όλα τα περιστατικά που της καταγγέλλθηκαν συνιστούν συμπτώματα μιας ενιαίας, γενικευμένης παραβατικής συμπεριφοράς κα ότι για λόγους οικονομίας ενέργειας και δίκης και για την εξυπηρέτηση του ενωσιακού συμφέροντος, θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί ως μια ενιαία, συστηματική και διαρκή παράβαση εξαιρετικού χαρακτήρα.

Δημιουργούνται ωστόσο τα εξής ζητήματα:

(α) Πεδίο εφαρμογής είναι μόνο το περιβάλλον ή μπορεί να επεκταθεί η τυπολογία και σε άλλους τομείς όπως οι κρατικές ενισχύσεις, ο αθέμιτος ανταγωνισμός, δημόσιες συμβάσεις και άλλα ζητήματα εσωτερικής αγοράς;

(β) Ποιο είναι το βάρος απόδειξης; Επιτρέπεται να εισαχθούν νέα μέσα αποδείξεως κατά την δίκη;

(γ) Πόσα συμπτώματα πρέπει να σημειωθούν για να δεχτούμε διαρκή παράβαση; Πόσο χρόνο πρέπει να διαρκεί η μη συμμόρφωση; Ποια πρέπει να είναι η σοβαρότητα της παράλειψης; Είναι αναγκαίο οι παραβάσεις να εντοπίζονται σε ορισμένη περιοχή του κράτους μέλους ή και σε διαφορετικές περιοχές (απομακρυσμένες) εντός του ίδιου κράτους (π.χ. Στην Γαλλία : Μεσόγειος – Βόρειος ατλαντικός: η επέκταση δεν έγινε δεκτή ως μη τηρούσα την αρχή της αναλογικότητας).

(δ) Πόσο ορισμένη θα πρέπει να είναι η προσφυγή; Επιτρέπεται δηλαδή το αντικείμενο της δίκης να ορίζεται γενικά και αόριστα και να μεταβληθεί

κατά τη εξέλιξη της δίκης με την προσκόμιση νέων αποδεικτικών μέσων;

Η γενικευμένη χρήση αυτής της τυπολογίας θεωρείται άσκοπη: πρέπει η εφαρμογή της να γίνεται με φειδώ, γιατί θα μπορούσε να οδηγήσει σε αόριστες αποφάσεις με ασαφή και γενικά όρια που θα έθιγαν τα συμφέροντα των κρατών μελών και θα συνιστούσαν μη συνεπή χρήση του νέου τύπου, αντίθετη στην αρχή της αναλογικότητας αφού θα υπερέβαινε το μέτρο αναγκαίας προστασίας του ενωσιακού συμφέροντος.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ

Για να γίνει λόγος για νομιμοποίηση στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτελέσεως πρέπει να γίνει αναφορά στο δεδικασμένο και στην ιδιότητα του διαδίκου.

- ❖ **Ενεργητική νομοποίηση:** Ενεργητικώς νομιμοποιείται να κινήσει την διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως ο δικαιούχος του εκτελεστού τίτλου, όπως προκύπτει από τη δικαστική απόφαση. Δικαιούχος μπορεί να είναι:
 - (α) **Προνομιούχοι διάδικοι:** κράτη μέλη, συμβούλιο, ευρωκοινοβούλιο, επιτροπή. Δεν περιορίζονται από προϋποθέσεις για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως (263 παρ. 2 ΣΛΕΕ).
 - (β) **Μερικώς προνομιούχοι διάδικοι:** οργανισμοί όπως ΕΚΤ, το Ελεγκτικό Συνέδριο και η Επιτροπή των περιφερειών. Δεν υπόκεινται σε περιορισμούς όταν η προσφυγή αποσκοπεί στη διατήρηση των προνομίων τους.
 - (γ) **Μη προνομιούχοι διάδικοι:** Οι ιδιώτες (φυσικά και νομικά πρόσωπα) υπόκεινται σε πολύ αυστηρούς περιορισμούς και προϋποθέσεις. Με τη σημερινή Συνθήκη δύο είναι οι προϋποθέσεις ενεργητικής νομιμοποίησης: (i) για αποφάσεις, που ρυθμίζουν ατομική περίπτωση να πρόκειται για τον αποδέκτη της πράξης (ii) για πράξεις γενικού και αφηρημένου περιεχομένου, να υπάρχει ατομικός και άμεσος σύνδεσμος ανάμεσα σε ιδιώτη και στο προσβαλλόμενο μέτρο.

- ❖ **Παθητική νομιμοποίηση:** Παθητικώς νομιμοποιούνται εκείνοι κατά των οποίων ισχύει το δεδικασμένο εξ αποφάσεων των ενωσιακών δικαιοδοτικών οργάνων. Κατά ποιών μπορεί να ισχύει το δεδικασμένο; Πρώτον, κατά φυσικών ή νομικών προσώπων (299 ΣΛΕΕ) και δεύτερον ως προς τα κράτη πρέπει να αναφερθεί ότι η 299 ΣΛΕΕ τα αποκλείει.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ (ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, 258 ΣΛΕΕ)

- ❖ **Πρώτον** η Επιτροπή ενημερώνεται για πιθανές παραβάσεις κρατών είτε από άλλα κράτη, είτε από καταγγελίες ιδιωτών είτε κατόπιν ίδιας αυτεπάγγελτης έρευνας. Έχει διακριτική ευχέρεια να κρίνει αν πρέπει να κινηθεί διαδικασία προσφυγής. Εφόσον το κρίνει σκόπιμο, αποστέλλει **προειδοποιητική επιστολή στο κράτος μέλος** με το οποίο ζητά να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του, αιτείται δηλαδή απλών πληροφοριών και εξηγήσεων. Το κράτος απαντά, η Επιτροπή εκθέτει τις απόψεις της, εν δεικνύει πιθανή ή εικαζόμενη παράβαση ενωσιακών υποχρεώσεων, και ούτω κάθε εξής. Ξεκινά έτσι ένας άτυπος διάλογος μεταξύ κράτους και Επιτροπής μέσω επιστολών και συναντήσεων.
- ❖ **Δεύτερον** εάν οι εξηγήσεις ή οι ενέργειες του κράτους δεν κριθούν επαρκείς, η Επιτροπή επανέρχεται με νέα **όχληση με την οποία ζητά από το κράτος να τερματίσει την παράβαση και του τάσσει προθεσμία**. Η όχληση έχει διττό σκοπό: το κράτος μπορεί, ασκώντας τα δικαιώματά άμυνας του, να προσπαθήσει να πιέσει την Επιτροπή υποβάλλοντας τις παρατηρήσεις του ή να συμμορφωθεί εκούσια ώστε να αποφευχθεί η ένδικη διαδικασία. Η όχληση είναι **προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής**. Για νέο στοιχείο θα πρέπει να έχει προηγηθεί όχληση ειδάλλως θα απορριφθεί ως απαράδεκτο.

- ❖ **Τρίτον** εάν το κράτος εμμένει στις αρχικές του θέσεις, η Επιτροπή όμως εκτιμά ότι το κράτος έχει παραβιάσει τις υποχρεώσεις του και επιθυμεί να ασκήσει προσφυγή, η τελευταία οφείλει να αποστείλει την λεγόμενη **αιτιολογημένη γνώμη**. Πρόκειται για ένα έγγραφο, με το οποίο η επιτροπή εκθέτει κατά τρόπο συνεκτικό τους πραγματικούς και τους νομικούς ισχυρισμούς βάσει των οποίων εκτιμά ότι το κράτος έχει παραβιάσει τις υποχρεώσεις του. Δεν είναι δεικτική προσφυγής ακύρωσης και δεν είναι αναγκαία η επαρκής αιτιολογία αφού το Δικαστήριο θα κρίνει την προσφυγή και όχι την γνώμη. Εν συνεχεία η Επιτροπή ανακοινώνει στο κράτος τα μέτρα που εκτιμά κατάλληλα για να τερματιστεί, η παράβαση και τάσσει προθεσμία προς τούτο.

Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τόσο η όχληση, όσο και η αιτιολογημένη απόφαση όσο και η προσφυγή πρέπει να ταυτίζονται ως προς τις αιτιάσεις τους, να στηρίζονται δηλ στα ίδια πραγματικά και νομικά περιστατικά.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ ΑΜΕΣΗΣ ΙΣΧΥΟΣ, ΑΜΕΣΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

- ❖ **Άμεση ισχύς:** (297 ΣΛΕΕ & 357 ΣΕΕ) Το πρωτογενές δίκαιο των Συνθηκών ισχύει από την ημέρα της υπογραφής τους (357). Όσον αφορά την ισχύ του παράγωγου δικαίου, οι νομοθετικές πράξεις της ένωσης ισχύουν από την ημερομηνία που ορίζουν οι ίδιες στο κείμενό τους άλλως 20 ημέρες από την δημοσίευσή τους στην ΕΕΕΕ, ενώ οι μη νομοθετικές ισχύουν από την ημερομηνία της κοινοποίησής τους. Η ισχύς δεν πρέπει να συγχέεται με την εφαρμογή. Η πρώτη αφορά την στιγμή από την οποία αρχίζει να υπάρχει στον νομικό κόσμο και δη στην ενωσιακή έννομη τάξη. Η δεύτερη αφορά το χρονικό σημείο που αυτή αρχίζει να εφαρμόζεται και να παράγει νομικά αποτελέσματα ήτοι να απονέμει δικαιώματα, να επιβάλλει υποχρεώσεις και να μεταβάλλει τον νομικό κόσμο. Άλλοτε τα δύο χρονικά σημεία ταυτίζονται και άλλοτε όχι.
- ❖ **Άμεση εφαρμογή:** του ενωσιακού κανόνα στην έννομη τάξη των κρατών μελών

σημαίνει ότι ο κανόνας παράγει το νομικά του αποτελέσματα άμεσα από την στιγμή έναρξης της ισχύς του, χωρίς να χρειάζεται να μεσολαβήσουν ενδεχόμενες εκτελεστικές πράξεις από τα κράτη μέλη που εισάγουν τον κανόνα στην εσωτερική έννομη τάξη, πέρα από αυτά που ο ίδιος ο Κανονισμός ορίζει. Η άμεση εφαρμογή διακρίνεται σε κάθετη και σε οριζόντια. Κάθετη σημαίνει ότι ο κανονισμός απονέμει δικαιώματα των ιδιωτών έναντι του κράτους άμεσα και αντίστροφα, ο κράτος μπορεί άμεσα να επιβάλλει υποχρεώσεις στους ιδιώτες. Οριζόντια εφαρμογή σημαίνει ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεστούν δικαιώματα και υποχρεώσεις που πηγάζουν εκ του κανονισμού στις μεταξύ τους σχέσεις άμεσα.

- ❖ **Άμεσο αποτέλεσμα:** Διαφέρει από την άμεση εφαρμογή. Αφορά το πρωτογενές δίκαιο και τις οδηγίες που δεν έχουν ακόμα μεταφερθεί ή έχουν μεταφερθεί πλημμελώς στην εσωτερική έννομη τάξη και συνδέεται άμεσα με την απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες.